

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XX., číslo 11

4. 6. 2023 / neprodejně

Z OBSAHU **Člověk v milosti posvěcující dostane sílu na všechno**
Kult klimatické apokalypsy
Nová netolerance

05

11

14

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Víra

Velké Tajemství

Prý to bylo za totality. Jedna paní učitelka se smála nad vírou křesťanů, že věří v Trojjediného Boha a tak napsala na tabuli $1 + 1 + 1 = 1$ a dodala směšně: „Vždyť je to tři!“ Jeden z žáků si dodal odvahy, šel k tabuli, znaménka plus smazal a nechal tam tečky. Mělo to logiku.

Je pravda, že Nejsvětější Trojice je velké tajemství, ale není proti rozumu. Když se nad tím zamyslíme, je to vpravdě mysterium, nad kterým se tají dech, ale rozum před tím nezůstává stát.

Jako Bůh Otec je dokonalé Dobro, vše, co stvořil je velmi dobré. Syn je dokonalá Pravda, protože svědčí o Otci, pak Duch Svatý je dokonalá Krása. Kde se dobro a pravda setká, vzniká cosi krásného...

Bůh Otec vše stvořil, žel člověk to pokazil a proto se Bůh vtělil, stal se člověkem, aby lidem dokázal svou lásku a vrátil je zpátky. A když dokonal své poslání a po ukřižování vstal z mrtvých, slíbil, že bude s každým, proto šel ke svému Otci do nebe, aby poslal Svatého Ducha. A Duch Svatý bude na zemi u toho, kdo se s ním v modlitbě spojí.

Když svatý Patrik kázal pohanům v Irsku, nemohli pochopit tajemství Nejsvětější Trojice. Utrhl tedy lístek jeztele a ptal se: „Co myslíte, jsou tři nebo jeden?“

Když svatý Augustin přemýšlel o Nejsvětější Trojici, kráčel po břehu moře, viděl chlapce, jak přelévá vodu do důlku.

„Co děláš?“, ptal se. „Přelévám moře!“ odvětil chlapec. „To přece nejde“, odpověděl Augustin a chlapec se pousmál: „To já přeliju moře do důlku, než ty pochopíš tajemství Nejsvětější Trojice.“

O lásce se říká, že je to akord dobra, pravdy a krásy. Když tedy Bůh Otec je DOBRO, Bůh Syn, Pán Ježíš je PRAVDA a Bůh Duch Svatý je KRÁSA, tak Nejsvětější Trojice je LÁSKA. A svatý Jan, který slyšel tep Ježíšova srdce přece řekl: „BŮH JE LÁSKA!“

A nemýlil se.

*P. Mgr. Jakub Berka OPraem.
farář a rektor baziliky sv. Ludmily,
Praha-Vinohrady*

Křesťanské gymnázium oslavilo 30. narozeniny

Jubilejní 30. narozeniny oslavilo ve čtvrtek 26. května bohoslužbou ve svatovítské katedrále pražské Křesťanské gymnázium. Bohoslužbu pro pedagogy i studenty školy celebroidal pražský arcibiskup Jan Graubner.

„Kritizujete občas něco ve světě? Je to v pořádku. Jenom u toho nezůstávejte. Zkuste udělat něco, aby se věci změnily k lepšímu,“ povzbudil studenty Křesťanského gymnázia pražský arcibiskup Jan Graubner. A dodal: „Přeji vám, aby skrze vás Bůh působil a pomáhal i tak společnosti k lepším zítřkům.“

Ocenění pro ředitelku školy

V závěru bohoslužby pak český primas udělil záslužnou medaili svaté Ludmily církevního školství II. stupně za dlouholetou službu církevnímu školství ředitelce Křesťanského gymnázia Boženě Böhmové.

V odůvodnění ocenění stojí: „Ing. Mgr. Božena Böhmová se narodila v Praze. Vystudovala chemii na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze a teologii na Katolické teologické fakultě UK v Praze. Svou profesní dráhu spojila především s Křesťanským gymnáziem, na kterém zastává od roku 2006 pozici ředitelky školy. Během jejího mnohaletého působení se podařilo vytvořit respektovanou a kvalitní střední školu, která je nedílnou součástí pražského vzdělávacího systému. Jako salesiánská

Studenti Křesťanského gymnázia oslavili 30. výročí vzniku školy bohoslužbou v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha. Foto: apha.cz

spolupracovnice klade ve své práci důraz nejen na vlastní výuku, ale také na vzájemné vztahy, vytváření spolupracujícího a podporujícího školního prostředí a předávání žitých křesťanských hodnot. Se svým manželem Ottou vychovala tři děti, Marka, Marii, Ludmilu. Medaile je udělována za dlouhodobé a kvalitní vedení školy, vytváření dobrého jména církevního školství ve společnosti a za dlouhodobou službu.“

Křesťanské gymnázium zřizuje od jeho vzniku v roce 1993 pražské arcibiskupství.

V uplynulém školním roce zde ve 14 třídách studovalo 462 žáků. Studentům je k dispozici školní kaplan. „Primárně se zaměřujeme na kvalitu výuky, jejíž součástí jsou i mnohé studijní pobyty v zahraničí, sportovní, vzdělávací či stmelovací kurzy. Neméně důležitá je pro nás však i atmosféra školy a já věřím, že na naší škole si vždy studenti najdou přátele na celý život,“ říká ředitelka Božena Böhmová.

Jiří Prinz, církev.cz

Plzeňská diecéze slaví 30 let

V sobotu 27. května od 10:30 Mons. Jan Graubner, pražský arcibiskup a předseda České biskupské konference, celebroidal slavnostní mši svatou u příležitosti 30. výročí založení Plzeňské diecéze v katedrále sv. Bartoloměje v Plzni. Kázal emeritní plzeňský biskup František Radkovský.

Plzeňská diecéze římskokatolické církve, druhá nejmladší diecéze v ČR, byla zřízena bulou papeže Jana Pavla II. 31. května 1993. Území diecéze zahrnuje většinu Plzeňského kraje, Karlovarský kraj a několik obcí Ústeckého a Středočeského kraje.

V čele stanul jako její první biskup Mons. František Radkovský, který diecézi vedl téměř 23 let. 30. dubna 2016 zažila diecéze své vůbec první biskupské svěcení a biskupa Františka ve funkci vystřídal papežem Františkem nově jmenovaný biskup Mons.

Tomáš Holub. Patronem diecéze je blahoslavený Hroznata, šlechtic a rytíř žijící na přelomu 12. a 13. století v západních Čechách. Jeho hrob je v kostele premonstrátského kláštera v Teplé. V září 2004 byl zahájen proces jeho svatořečení.

SLOVO KNĚZE

K založení biskupství v západních Čechách došlo, po několika neúspěšných pokusech v historii, až v roce 1993. Důvodem k jeho založení byla kratší a lepší dostupnost Plzně (jakožto centra nové diecéze) než dostupnost původních center Prahy a Českých Budějovic. Nová diecéze totiž vznikla ze západních částí Arcidiecéze pražské a Diecéze českobudějovické. Případla k ní také malá část Diecéze litoměřické. Ostatně je patrné, že východní, severní a jižní Čechy jsou pokryté Diecézemi královéhradeckou, litoměřickou a českobudějovickou, pouze pokrytí západních Čech chybělo a založením Diecéze plzeňské bylo uskutečněno. O zřízení nové diecéze se začalo mluvit na zasedáních biskupské konference brzy po roce 1990. Bylo to především z iniciativy pražského arcibiskupa kardinála Miloslava Vlk a se souhlasem biskupa českobudějovického Mons.

ThDr. Antonína Lišky CSsR a litoměřického biskupa Mons. ThDr. Josefa Koukla. Příprava založení nového biskupství byla svěřena pražskému pomocnému biskupovi Mons. Františku Václavu Lobkowiczovi OPraem, který z předměstí Plzně, z Křimic, pocházel, v Plzni studoval, měl tam mnoho přátel. Založení biskupství se stalo bulou papeže Jana Pavla II. „*Pro Supremi Ecclesiae Pastoris munere*“ a prvním biskupem byl jmenován bulou Jana Pavla II. „*Venerabili fratri*“ Mons. František Radkovský. Nová Diecéze plzeňská vznikla ke dni 31. května 1993, na svátek Navštívení Panny Marie. K oficiálnímu převzetí diecéze pak došlo slavnostním způsobem při bohoslužbě v katedrále sv. Bartoloměje v Plzni dne 10. července 1993. Bylo to za velké účasti biskupů, našich i zahraničních i mnoha oficiálních hostů.

církev.cz

Na Hod Boží Svatodušní se mnohde biřmovalo a mnozí tedy obdrželi onu svátostnou „výbavu“ pomáhající jim k tomu, aby mohli lépe svědčit o víře, ji bránit a v jejím šíření pomáhat. Nakonec, i my jsme onou „výbavou“ byli obdarováni.

Před lety jsem byl na jedné veteránské burze svědkem zajímavého dialogu, spíše hádky, mezi jedním prodejcem a spíše divákem než kupujícím. Onen divák se rozčiloval nad přemrštěnou a nemorální cenou jakýchsi náhradních dílů na veterány a svou morální nadřazenost nad prodávajícím dokazoval slovy: „Takovýchto věcí jsem měl plnou káru, když jsem vyklízel garáž a vše jsem odvezl do šrotu. Jak za to vy můžete chtít takové peníze?“ Od prodávajícího se mu dostalo lakonické odpovědi: „Víte, kdybyste třeba našel kufr s miliónem a nevěděl k čemu jsou peníze dobré, tak je vám to úplně na houby.“

Každému z nás se asi občas stane, že se setkáme s „takykatolíkem“, který absolvoval křest, byl u prvního sv. přijímání a i biřmován byl, ale tak nějak je to na jeho aktuálním životě nebadatelné. Dalo by se říci, že má „kufr s miliónem“ nebo „plnou garáž pokladů“ a neví co s tím. Možná si tuto „výbavu“ odložili na dobu, až se to bude hodit, možná je někde v temném koutě garáže, neb její používání komplikuje život. Možná ani nevěděl k čemu to biřmování vlastně je, ale když to babička chtěla (patří to přece k naší rodinné tradici, že se kolem šestnáctého roku chodí k biřmování).

Mysleme tedy na tyto obdarované ve svých modlitbách, prosím. Aby ti nově biřmovaní nikdy nezapomněli na to vzácné, co dostali a ti, kteří to někde odložili a možná už i zapomněli, aby si honem rychle vzpomněli a našli. A hlavně, abychom všichni tuto „výbavu“ používali v každodenním životě. Právě k tomu jsme ji totiž dostali.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

Byla uzavřena nikaragujská Katolická univerzita Inmaculada Concepción

Univerzita, která patřila arcidiecézi Managua, zodpovídala za filosofické a teologické vzdělávání seminaristů. Z oficiálního právního hlediska se jednalo o „dobrovolné zrušení“ této instituce.

Nikaragujská média 18. května informovala o zrušení další katolické univerzity na základě rozhodnutí ministerstva vnitra o „dobrovolném zrušení a likvidaci“. V tomto případě se týkalo Katolické univerzity Neposkvrněného Početí (*Inmaculada Concepción*) arcidiecéze Managua.

Během uplynulého roku nikaragujské úřady tímto „dobrovolným“ způsobem uzavřely 17 dalších soukromých univerzit, což odpůrci považují za způsob nátlaku.

Univerzita Neposkvrněného Početí byla otevřena v roce 2011 a sloužila také jako školicí středisko pro seminaristy z různých místních církví ve Střední Americe, kde se vzdělávali ve filozofii a teologii. Nacházela se ve stejných prostorách jako hlavní seminář *La Purísima* v Managui.

V Nikaragui je od letošního února ve vězení také biskup Rolando Álvarez, který byl zbaven občanství a odsouzen k 26 letům. Svatý stolec prozatím nemá v Nikaragui žádné diplomatické zastoupení poté, co 17. března na žádost vlády opustil zemi jeho *chargé d'affaires*, monsignor Marcel Diouf.

Zpráva amerického ministerstva zahraničí o náboženské svobodě za rok 2022, zveřejněná tento týden, uvádí, že „k nejistotě kolem zadržování biskupa Alvareze přispívá nedostatek transparentnosti ze strany soudních orgánů“. Zpráva dále připomíná „zadržování, nucený exil a slovní útoky na kněze a biskupy, kteří jsou označováni za zločince a spiklence a obviňováni z podněcování k násilí“.

Vatican News

NEPŘIŠEL JSEM POVOLAT SPRAVEDLIVÉ, ALE HŘÍŠNÍKY

1. června 2023 – 10. neděle v mezidobí – Mt 9,9–13

Jan Zlatoústý

Když Kristus vykonal tento (předchozí) zázrak, nezůstal na stejném místě, aby nezbudil ještě větší nenávisť Židů. Stejně tak si máme počínat i my a neodporovat tvrdošijně těm, kteří na nás číhají.

Proč ho nepovolal spolu s Petrem, Janem a ostatními? Protože ještě nebyl připraven. Ale po mnoha zázracích, jak rostla Kristova sláva, poznal, že je vhodnější poslouchat. Zná totiž hlubiny srdce.

Jako by řekl: Proč mě obviňujete, že napravuji hříšníky? Pak vytýkejte i Bohu Otci, že touží po nápravě hříšníků stejně jako já. Tím dává najevo, že ho obviňují z něčeho, co nejenže není zakázáno, ale je dokonce povolenější než oběť: neřekl totiž, že chci milosrdenství i oběť, ale to první přikázal a to druhé odmítl.

Hieronym

Ostatní evangelisté ho kvůli Matoušově pověsti a cti nechtěli nazývat jeho obecně známým jménem, ale říkali Levi. Měl totiž obě jména. Sám Matouš se však jmenuje Matouš a celník (podle Šalomounova přísloví: spravedlivý se obviňuje sám (srov. Př 18,17)), aby čtenářům ukázal, že každý má naději na spásu, pokud se obrátí k dobru. Z celníka se okamžitě proměnil v apoštola.

Porfyr a císař Julián zde tvrdí, že buď lze neučený historik, nebo že ti, kdo bezprostředně následovali Spasitele, byli blázni, neboť bezdůvodně následovali toho, kdo je povolal, ačkoli apoštol nepochybně viděl velké divy a znamení dříve, než uvěřil. Samotná záře a vznešenost skrytého božství, která zářila i v lidské tváři, mohla na první pohled přitahovat ty, kdo na ni pohlédli. Neboť má-li magnet (jak se říká) takovou moc, že přitahuje je železo, oč více mohl Pán všeho stvoření přitáhnout k sobě, koho chtěl?

Remigius

A také bere na lehkou váhu lidské nebez-

Vittore Carpaccio: Povolání sv. Matouše (1502)

pečí, které mu hrozilo od vládců, když nechal dílo nedokončené; proto následoval tím, že vstal a šel za ním. A protože opustil pozemský zisk, byl právem pověřen úkolem rozdělovat Pánovo bohatství.

Tomáš

Bůh však neodmítá oběť, ale oběť bez milosti. Farizeové sice často přinášeli v chrámu oběti, aby se před lidmi jevíli jako spravedliví, ale nekonali skutky milosrdenství, které jsou projevem pravé spravedlnosti.

Raban

Proto je napomíná, aby usilovali o odměnu nebeského milosrdenství skutky milosrdenství a aby si nemysleli, že se Bohu líbí přinášením obětí, ale aby pohrdali potřebami potřebných. Proto říká „jděte“, to znamená od poštilých a zaslepených výčitek k pilnějšímu studiu svatých Písem, která milosrdenství nanejvýš chválí. Proto jim také dal sám sebe za příklad milosrdenství, když řekl: Nepřišel jsem

povolat spravedlivé, ale hříšníky.

Augustin

Lukáš dodává: aby činili pokání, čímž tento výrok vysvětluje, aby si někdo nemyslel, že Kristus miluje hříšníky, protože jsou hříšníci. Vždyť i přirovnání o nemocném pěkně ukazuje, o co Bohu jde, když volá hříšníky jako lékař nemocné: jistě proto, aby byli uzdraveni z nepravosti jako z nemoci, což se děje pokáním.

Hilarius

Kristus přišel pro všechny: proč tedy říká, že nepřišel pro spravedlivé? Byl snad někdo, kdo jeho příchod nepotřeboval? Nikdo však není spravedlivý na základě zákona. Ukazuje tedy, jak marné je chlubit se spravedlností, neboť oběti ke spáse nestačily; všichni, kdo byli pod Zákonem, potřebovali milosrdenství.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

ČLOVĚK V MILOSTI POSVĚCUJÍCÍ DOSTANE SÍLU NA VŠECHNO

Přinášíme důležitý příspěvek k debatě ve věci otevření možnosti přijetí eucharistie párům žijícím v těžkém hříchu tzv. znovusezdaného manželství (v naší zemi jde aktuálně o plzeňskou diecézi).

Rozpady vztahů v dnešní době tak časté se bohužel nevyhýbají ani katolíkům. Zamysleme se proto nad situací dvojic, které žijí manželským způsobem života v novém partnerském vztahu, i když předtím došlo alespoň u jednoho z dvojice k uzavření podle církevního práva platného manželství s jiným partnerem, který je dosud naživu. Původní manželství je platné, protože byly naplněny nutné podmínky k jeho vzniku. K prohlášení manželství za neplatné (anulaci) tudíž nelze přistoupit. Podle morální nauky církve, jež hájí nerozlučitelnost manželství, se tito lidé nacházejí objektivně ve stavu těžkého hříchu (srov. např. Mt 19:3–9). Katolická církev vždy v této věci měla jasno: s takovým těžce hříšným soužitím je nutno co nejdříve skončit a rozejít se. Jan Pavel II. si byl vědom toho, že někdy z vážných důvodů není rozchod možný, protože například ve vztahu jsou děti, takže umožňuje, aby lidé spolu dočasně zůstali, ale zavázali se k tomu, že nebudou žít manželským životem. V apoštolské exhortaci *Familiaris consortio* z roku 1981 (dále jen FC) píše:

...nemohou-li se muž a žena z vážných důvodů – například kvůli výchově dětí – rozejít, jak by byli povinni, „zavážou se, že budou žít v úplné zdrženlivosti, totiž že se zdrží úkonů, které jsou vyhrazeny manželům. (FC 84)

Jen rozejdou-li se či se alespoň (existují-li k tomu závažné důvody) zavážou k pohlavní zdrženlivosti, mohou dostat rozhřešení ve svátosti smíření a následně přistupovat k eucharistii. Lidé nacházející se v objektivně těžce hříšném stavu kvůli soužití s někým jiným, než je jejich partner před Bohem, nemohou přistupovat k eucharistii:

Avšak církev potvrzuje svou praxi opírající se o Písmo svaté a nepřipouští

Foto: Kristyna Polachova / Člověk a Víra

k eucharistickému stolu věřící, kteří po rozvodu znovu uzavřeli sňatek. Nemohou být k němu připuštěni, protože jejich životní stav a jejich životní poměry jsou v objektivním rozporu se smlouvou lásky mezi Kristem a církví, kterou viditelně zjevuje a zpřítomňuje eucharistie. Mimo to je ještě jiný zvláštní, pastorační důvod: kdyby byli tito lidé připuštěni k eucharistii, uváděli by se věřící v omyl a zmatek ohledně učení církve o nerozlučitelnosti manželství. (FC 84)

Povšimněme si zde dvou skutečností: zaprvé Jan Pavel II. opírá své učení o Písmo. Zadruhé, jsou zde dva argumenty, proč lidé v tzv. iregulérních svazcích nemohou přistupovat k eucharistii: 1. žijí v objektivním rozporu se smlouvou lásky mezi Kristem a církví, jejímž výrazem je eucharistie; 2. je zde pastorační důvod: věřící by mohli být uvedeni v omyl ohledně toho, co církev učí o nerozluč-

nosti manželství.¹

Tomu zcela odpovídá i kánon 915 *Kodexu církevního práva*, který zakazuje podávat eucharistii těm, o nichž se veřejně ví, že se nacházejí ve stavu objektivního těžkého hříchu a v tomto stavu setrvávají:

...rovněž se nepřipustí [ke svatému přijímání] ti, kdo tvrdošíjně setrvávají ve zjevném těžkém hříchu.

K eucharistii lze přistupovat až po smíření se s Bohem ve svátosti smíření. Rozhřešení ve svátosti smíření je možné jen v případě, že se tito lidé rozhodnou pro rozchod či se alespoň zaváží žít jako bratr a sestra:

Svatost smíření, která otevírá cestu k svátosti eucharistie, může být udělena jen těm, kdo litují, že porušili znamení smlouvy s Kristem a věrnosti k němu, a jsou upřímně ochotni žít tak, že to už

¹ Srov. rovněž *Katechismus katolické církve 1650 a 2390.*

Foto: Lubomir Holy / Člověk a Víra

nebude v rozporu s nerozlučitelností manželství. Konkrétně to znamená... [následuje první citát výše]. (FC 84)

Vše, co bylo dosud řečeno, se týká objektivního těžkého hříchu: ke svátosti nemohou přistupovat ti, kteří se nacházejí v objektivně těžce hříšném stavu. Dle kánonu 915 nelze podávat eucharistii lidem ve zjevném a setrvalém objektivním hříšném stavu. Ve zpovědi se musejí penitenti zříci objektivně hříšného jednání a setrvání v uvedeném stavu. Důraz je na slovo „objektivní“.² Zde se nijak neposuzuje míra zavinění, subjektivní přičitatelnosti. To, nakolik je jednání či stav subjektivně těžce hříšný (zde hovoříme o smrtelném hříchu, který ruší stav milosti posvěčující), je dáno tím, nakolik daný člověk koná hříšný skutek vědomě a dobrovolně. Je tedy myslitelné, že člověk v objektivně těžce hříšném stavu subjektivně nehřeší či hřeší jen lehce, protože absentuje či je snížena míra dobrovolnosti konání či poznání hříšnosti daného jednání (např. člověk se neměl

jak dozvědět, že se jedná o hřích). Lidé, kteří chtějí ve jménu milosrdenství lidem nacházejícím se v popsanych iregulérních situacích umožnit přístup k eucharistii, poukazují právě na toto. Je zřejmé, že podle nauky Jana Pavla II. a stále platného kánonu 915 toto možné není. Jan Pavel II. dobře o různé míře subjektivního zavinění věděl, ale nemožnost přistupovat k eucharistii vázal na objektivní stav hříchu. V 84. odstavci *Familiaris consortio* čteme text níže, po němž následuje text citovaný výše, jenž přístup k eucharistii zapovídá:

Duchovní správci ať si uvědomí, že jsou pro lásku k pravdě povinni dobře rozlišovat různé situace. Je rozdíl, jestli někdo přes upřímnou snahu zachránit dřívější manželství byl zcela nespravedlivě opuštěn, anebo jestli někdo rozvrátil církevně platné manželství svou těžkou vinou. Opět jiní uzavřeli nový sňatek s ohledem na výchovu dětí, a mnohdy jsou ve svědomí subjektivně přesvědčeni, že dřívější, nenapravitelně rozbité manželství nebylo nikdy platné.

I kdyby se daní lidé skutečně nacházeli subjektivně v milosti posvěčující (pro sníženou míru zavinění), ve svátosti smíření se musejí zříci konání veškerého objektivního hříchu, jinak nemohou dostat rozhrěšení. Proto zde musí být rozhodnutí se rozejít či alespoň spolu manželsky nežít.

Někteří však tvrdí, že se manželského života z různých příčin nelze zříci – kvůli nesouhlasu partnera. Rozpad vztahu není možný kvůli výchově dětí či z ekonomických důvodů (např. žena a děti by ztratily živitele). V případě pohlavního soužití mimo platné manželství však jde o těžce hříšný stav, který je takový bez ohledu na okolnosti, úmysl aktéra či důsledky plynoucí z toho, když se pokusíme z něj vymanit. Hovoříme o tzv. vnitřně zlém skutku. Takové skutky zakazují příkázání Desatera (zde „nesešmilníš“ a „nezcizoložíš“).

Ale co když je pro daného člověka nemožné s danou hříšnou situací skončit, třebaže by chtěl? Tridentický koncil učí, že člověk v milosti posvěčující vždy dostane dostatečnou milost k tomu, aby mohl naplnit Boží příkázání. Někdy ne hned, ale vždy má dostatečnou milost alespoň k tomu, vyprosit si milost pro odvrácení se od hříchu.³ Z dogmatického hlediska je tedy situace člověka, který žije v objektivně hříšném stavu, ale subjektivně se nachází v milosti posvěčující, protože je z nějakého důvodu snížena dobrovolnost jeho jednání, a při svátosti smíření není schopen se daného jednání zříci, nemožná. Ale co když se nemožnost netýká rozhodnutí zříci se objektivního zla, ale realizace tohoto rozhodnutí? Je jasné, že daný člověk může selhat, a to i opakovaně, ale důležité je, aby prosil o to, aby mu Bůh poskytl dostatečnou milost se z tohoto stavu dostat, což, jak víme, Bůh učiní.

Ve světle dogmatického učení Tridentického koncilu, které jsme si právě objasnili, pak působí přinejmenším zvláště instrukce argentinských biskupů z oblasti Buenos Aires, v níž v bodě 6) čteme:

V jiných komplikovanějších případech, obzvláště když nebylo možné získat prohlášení o nulitě předchozího manželství, zmíněná možnost [žít v čistotě] nemusí být reálně uskutečnitelná. I přesto je však stále možná cesta rozlišování. Pokud se rozpozná v konkrétním případě, že existují prvky, které zmírňují odpovědnost a přičitatelnost (srov. čl. 301–302), zvláště

2 Tato interpretace kánonu 915 je zřejmě z „Deklarace ohledně připouštění ke svatému přijímání rozvedených a znovusezdaných věřících“ Papežské rady pro výklad legislativních textů z roku 2000. Deklarace také v čl. 1 uvádí: „Zákaz uvedený v citovaném kánonu [915] je svojí povahou odvozen z Božího zákona a přesahuje doménu pozitivních církevních zákonů. Ty nemohou zavádět legislativní změny, které by odporovaly nauce Církve.“

3 Dekret o ospravedlnění 11. kap. DS 1536 a kán. 18 DS 1568.

pokud někdo uváží, že by upadl do dalšího hříchu, kterým by poškodil děti v novém svazku, pak *Amoris laetitia* otvírá možnost přístupu ke svátostem smíření a k eucharistii (srov. pozn. 336 a 351). Tyto svátosti jsou pak této konkrétní osobě k dispozici k jejímu dozrávání a růstu v síle milosti.⁴

Takto argentinskí biskupové interpretují nauku v exhortaci *Amoris laetitia* papeže Františka, zejména poznámku 351, která zní následovně:

V některých případech by mohlo jít také o pomoc svátostnou. Proto „kněžím připomínám, že zpovědnice nemá být mučírnu, nýbrž místem Pánova milosrdenství, které nás podněcuje ke konání dobrého. (Evangelii gaudium, 44).

Je třeba říci, že se papež František ve svém dopise k výkladu argentinských biskupů přihlásil. Nepopíráme, že mohou existovat faktory, které snižují objektivní míru zavinění, např. strach, závislost,

atd., takže příslušný člověk může být v milosti posvěcující, třebaže to je málo pravděpodobné (u většiny párů není problémem v tom, že by byli neschopni zříci se soužití, ale že nechťejí). Nauka Jana Pavla II., platný kánon 915 i *Katechismus katolické církve* neumožňují udílet eucharistii, protože o tom rozhoduje objektivní hříšnost daného stavu, ne subjektivní faktory. Jak bylo vícekrát různými teology a filozofy, obhájci Františkovy *Amoris laetitia*, zdůrazňováno, tato je v souladu s naukou Jana Pavla II. a nemůže jí odporovat.⁵ I kdyby tato nauka nebyla respek-

tována (připomínám, že se Jan Pavel II. dovolává Písma, jde tedy o zjevené božské právo, ne církevní předpis), pak stále není možné, aby dané páry přistupovaly ke svátosti smíření a bylo jim uděleno rozhršení bez rozhodnutí zříci se objektivně hříšného stavu. Proto by biskupové neměli podobnou praxi zavádět, neboť není v souladu s dlouhodobou naukou církve, s platným církevním právem ani *Katechismem katolické církve*.

doc. Petr Dvořák, PhD.

4 Základní kritéria pro využití 8. kapitoly *Amoris laetitia*. Pastorační region Buenos Aires. *Salve* 1–2/18, s. 130–132, český překlad M. Julišová a L. Nosek z „Criterios básicos para la aplicación del capítulo VIII de *Amoris laetitia*“, in *Acta Apostolicae Sedis*, sv. 108, 2016, č. 10, October 7, s. 1072–1074.

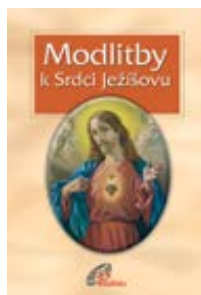
5 Např. tehdejší prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Müller, viz článek „Cardinal Müller: *Amoris Laetitia* is in line with previous teaching on Communion“, *Catholic Herald*, 4. 5. 2016. (<https://catholicaherald.co.uk/cardinal-muller-amoris-laetitia-is-in-line-with-previous-teaching-on-communion/>) nebo philadelphský arcibiskup Ch. Chaput v dokumentu „Pastoral Guidelines for Implementing *Amoris Laetitia*“ 1. 7. 2016 interpretuje *Amoris laetitia* zcela ve světle *Familiaris consortio* 84. (https://archphila.org/wp-content/uploads/2016/06/AOP_AL-guidelines.pdf). Zcela podobně vyznívá chápání polské biskupské konference (8. 6. 2018): <https://deon.pl/kosciol/wytyczne-pastoralne-do-adhortacji-amoris-laetitia-konferencji-episkopatu-polski-dokument,482597>

doc. Mgr. Petr Dvořák, PhD.
odborný asistent na katedře filozofie a patrologie olomoucké Cyrilometodějské teologické fakulty

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Wilhelm Buntz: Kuřák Bible

Strhující životní příběh bývalého kriminálního, který si ve vězeňské cele balí cigarety ze stránek Bible, ale s Bohem nechce mít nic společného. Po letech se „prokouří“ až k Novému zákonu: Kristova láska je mocnější – a Wilhelm kapituluje. Postupně se z něho vylupuje nový člověk s milujícím srdcem...

Brož., 264 s., cena 286 Kč

Modlitby k Srdci Ježíšovu

Úcta k Srdci Ježíšovu je mezi křesťany velmi rozšířená. Ježíšovo srdce je spojeno s jeho láskou a smrtí na kříži pro nás, jak říká sv. Pavel: „On mě miloval a za mě se obětoval“ (Gal 2,20).

Brož., 36 s., cena 32 Kč

BIBLICKÁ DUHA A LGBT. LIST SKANDINÁVSKÝCH BISKUPŮ, KTERÝ JE NUTNÉ SI PŘEČÍST

Střet příznivců a odpůrců žehnání párům stejného pohlaví nabízí veřejnému mínění obraz církve rozvržený zcela stejně jako obraz tohoto konfliktu v sekulární společnosti.

Jsou tu němečtí a belgičtí biskupové, kteří takovéto žehnání schvalují a praktikují. Existuje několik kardinálů, jako například Gerhard Müller – i on je Němec –, kteří je z tohoto důvodu označují za heretiky a chtějí je postavit před kanonický soud. Je tu ještě další kardinál, Jean-Claude Hollerich, Lucemburčan a jezuita, který naopak prosazuje ještě úplnější „změnu paradigmatu“ v církevní praxi a v nauce o otázkách sexuality. Je tu Svatý stolec, který výslovně zakazuje žehnání těmto párům.

Faktem je, že tato chaotická bitevní vřava přehluší skutečné a hluboké antropologické a biblické důvody na podporu křesťanského pohledu na sexualitu. A to až do té míry, že ti, kdo se snaží tyto důvody kompetentně a s klidem vysvětlit, jako by říkali něco neslychaného, mimořádného, naprosto nového a objevného, ať už s tím souhlasíme, nebo ne.

Takové pocity patrně budete mít i při čtení *Pastýřského listu o lidské sexualitě*, který o páté neděli postní skandinávští biskupové adresovali svým věřícím.

List vychází z biblického obrazu duhy po potopě, ale nesouhlasí se symbolikou, kterou z ní čerpá „genderová“ ideologie. Říká, že pohlavně rozlišené tělo, a to i tělo vzkříšené, je tak silným znakem lidské identity, že jej nelze redukovat na proměnlivou subjektivní konstrukci. Pokud je třeba jít cestou poznamenanou rozpory a zraněními, včetně dočasného „vyhnanství“ od svátostí, je třeba tak učinit, důležité je však znát cíl. Posláním církve je tento cíl vytyčit a poskytnout doprovod na cestě k němu. I čistě sekulární debata o sexualitě může a musí být obohacována, a to ku prospěchu všech.

Tento neobvyklý pastýřský list podepsali skandinávští biskupové, konkrétně ze Švédska, Norska, Dánska, Islandu

Joseph Anton Koch a Gottlieb Schick: Krajina s Noem, nabízející oběť vděčnosti (1803)

a Finska, včetně jednoho kardinála. Ti stojí v čele katolických společenství, jejichž počet je mizivý. Vysoká kvalita jejich příspěvků však byla velkým překvapením, například na nedávném setkání v Praze, na němž se sešly delegace všech evropských episkopátů.

Tam skandinávští biskupové rozhodně nebyli ve vleku svých lehkomyšlných kolegů z Německa či Belgie. A jejich hlasy byly rozhodující i při následném jmenování nového předsedy Komise biskupských konferencí Evropské unie, kde místo Hollericha padla volba na mnohem umírněnějšího Mariana Crociatu.

Zde je tedy list skandinávských biskupů. Nenechte si jej ujít.

*
**Conferentia episcopalis Scandiae
PASTÝŘSKÝ LIST
O LIDSKÉ SEXUALITĚ**

5. neděle postní 2023

Draží bratři a sestry,

čtyřicetidenní postní doba nám při-

pomíná čtyřicet dní, kdy se Kristus postil na poušti. To však není všechno. V dějinách spásy označují čtyřicetidenní období etapy Božího díla spásy, které trvá dodnes. První takový zásah se odehrál v Noemových dnech. Když Hospodin viděl zkázu, kterou člověk způsobil (Genesis 6,5), podrobil zemi očistnému křtu. „Nad zemí se strhl lijavec a trval čtyřicet dní a čtyřicet nocí“ (Gn 7,12). Výsledkem byl nový začátek.

Když Noe a jeho příbuzní znovu vstoupili do světa, který byl očištěný, uzavřel Bůh se všemi lidmi svou první smlouvu. Slíbil, že potopa už nikdy nezničí zemi. Od lidstva žádal spravedlnost: aby ctilo Boha, vytvářelo mír a bylo plodné. Jsme povoláni žít na zemi požehnané, nacházet radost jeden v druhém. Máme úžasný potenciál, pokud neztrácíme ze zřetele, kdo jsme: „Neboť člověka Bůh učinil, aby byl obrazem Božím“ (Gn 9,6). Jsme povoláni tento obraz uskutečňovat prostřednictvím životních rozhodnutí,

kteřá činíme. Jako potvrzení smlouvy Bůh učinil na nebi znamení: „Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenou se na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi“ (Gn 9,13.16).

Toto smluvní znamení, duha, se v naší době hlásí o slovo jako symbol hnutí, které je politické a zároveň kulturní. Uznáváme vše, co je na aspiracích tohoto hnutí ušlechtilé. Pokud hovoří o důstojnosti všech lidských bytostí a o jejich touze ne být přehlíženi, sdílíme je. Církev odsuzuje jakoukoli nespravedlivou diskriminaci, a to i na základě pohlaví nebo sexuální orientace. Vyjadřujeme však nesouhlas, když hnutí předkládá pohled na lidskou přirozenost, který abstrahuje od vtěleného celku osobnosti, jako by fyzické pohlaví bylo náhodné. A protestujeme, když je takový názor vnucován dětem, jako by nešlo o odvážnou hypotézu, ale o prokázanou pravdu, vnucovanou nezletilým jako těžké břemeno sebeurčení, na které nejsou připraveni. Je to zvláštní: naše společnost, která si intenzivně uvědomuje své tělo, ho ve skutečnosti bere na lehkou váhu, odmítá ho považovat za významné pro identitu a předpokládá, že jedině důležité sebepojetí je to, které vzniká subjektivním vnímáním sebe sama, když se konstruujeme k obrazu svému.

Když vyznáváme, že nás Bůh stvořil ke svému obrazu, nevztahujeme tento obraz pouze na duši. Je tajemně uložen i v těle. Pro nás křesťany je tělo neodmyslitelnou součástí osobnosti. Věříme ve vzkříšení těla. Jistě, „všichni budeme proměnění“ (1K 15,51). Jak budou naše těla vypadat na věčnosti, si zatím neumíme představit. Na základě biblické autority, zakotvené v tradici, však věříme, že jednota mysli, duše a těla je stvořena k tomu, aby trvala věčně. Na věčnosti budeme rozpoznatelní takoví, jací jsme nyní, ale konflikty, které dosud brání harmonickému rozvinutí našeho pravého já, zmizí.

„Milostí Boží jsem to, co jsem“ (1K 15,10). Svatý Pavel musel bojovat sám se sebou, aby ve víře učinil toto prohlášení. Stejně tak musíme dost často bojovat i my. Jsme si vědomi všeho, čím nejsme; zaměříme se na dary, které jsme nedostali,

Foto: nordicbishopsconference.org

na náklonnost nebo potvrzení, které nám v životě chybí. Tyto věci nás zarmucují. Chceme si je vynahradiť. Někdy je to rozumné. Často je to však bezvýsledné. Cesta k sebezpřijetí prochází zapojením se do toho, co je skutečné. Realita našeho života zahrnuje naše rozpory a zranění. Bible a životy svatých ukazují, že naše zranění se díky milosti mohou stát zdrojem uzdravení pro nás i pro druhé.

Boží obraz Boha v lidské přirozenosti se projevuje v komplementaritě muže a ženy. Muž a žena jsou stvořeni jeden pro druhého: přikázání být plodný závisí na této vzájemnosti, posvěcené v manželském svazku. V Písmu se manželství muže a ženy stává obrazem Božího společenství s lidstvem, které bude dovršeno při Beránkově svatební hostině na konci dějin (Zj 19,6). To neznamená, že takové spojení je pro nás snadné nebo bezbolestné. Pro některé se zdá být nemožnou volbou. V užším slova smyslu může být integrace mužských a ženských charakteristik v nás samých těžká. Církev si to uvědomuje. Chce obejmout a utěšit všechny, kdo zakoušejí těžkosti.

Jako vaši biskupové zdůrazňujeme: jsme tu pro všechny, abychom všechny doprovázeli. Touha po lásce a hledání sexuální celistvosti se lidských bytostí dotýká velmi intenzivně. V této oblasti jsme zranitelní. Na cestě k celistvosti je třeba trpělivosti a radosti z každého kroku vpřed. Kvantový skok se děje například při postupu od promiskuity k věrnosti, ať už věrný vztah plně odpovídá objektivnímu řádu svátostně požehnaného man-

želského svazku, nebo ne. Každé hledání poctivosti je hodno úcty a zaslouží si povzbuzení. Růst v moudrosti a ctnosti je organický. Děje se postupně. Zároveň však růst, má-li být plodný, musí směřovat k cíli. Naším posláním a úkolem jakožto biskupů je ukazovat na pokojnou, životodárnou cestu Kristových přikázání, která je na začátku úzká, ale postupem času se rozšiřuje. Zklamali bychom vás, kdybychom nabízeli méně; nebyli jsme vysvěceni k tomu, abychom hlásali své vlastní malé představy.

V pohostinném společenství církve je místo pro všechny. Církev, říká starobylý text, je „Boží milosrdenství sestupující na lidstvo“ (ze syrského midraše *Jeskyně pokladů* ze 4. století). Toto milosrdenství nikoho nevylučuje. Stanovuje však vysoký ideál. Tento ideál je zakotven v přikázáních, která nám pomáhají vyrůst z příliš omezených představ o sobě samých. Jsme povoláni stát se novými ženami a muži. V každém z nás jsou prvky chaosu, které je třeba uspořádat. Svátostné společenství předpokládá důsledně prožívaný souhlas s podmínkami smlouvy zpečetěné Kristovou krví. Může se stát, že okolnosti katolíkovu na čas znemožní přijímat svátosti. Tím však nepřestává být členem církve. Zkušenost vnitřního vyhnání pojatého ve víře může vést k hlubšímu pocitu sounáležitosti. Písmo nám často představuje takovéto vyhnance. Každý z nás má před sebou cestu exodu, ale nejde po ní sám.

I ve chvílích zkoušek nás obklopuje znamení první Boží smlouvy. Vyzývá

Foto: © Ivana Buzkova / Člověk a Víra

nás, abychom hledali smysl své existence nikoli ve fragmentech duhového světla, ale ve zdroji plného, nádherného spektra, které je z Boha a vyzývá nás, abychom se Bohu podobali. Jako učedníci Krista, který je obrazem Boha (Ko 1,15), nemůžeme znamení duhy redukovat na méně než životodárnou smlouvu mezi Stvořitelem a stvořením. Bůh nám daroval „vzácná a převeliká zaslíbení, abyste se tak stali účastnými božské přirozenosti“ (2 Pt 1,4). Boží obraz vtisknutý do naší bytosti volá po posvěcení v Kristu. Jakýkoli popis lidské touhy, který klade laťku níže, je z křesťanského hlediska nedostatečný.

Představy o tom, co je to být lidskou, a tedy i sexuální bytostí, se nyní mění. Co je dnes považováno za samozřejmé, může být zítra odmítnuto. Každý, kdo hodně sází na přechodné teorie, riskuje, že bude krutě zraněn. Potřebujeme hluboké kořeny. Pokusme se tedy přivlastnit si základní

principy křesťanské antropologie a zároveň vlídně a s respektem oslovit ty, kteří se jim odcizili. Dlužíme Pánu, sobě i našemu světu podat zprávu o tom, čemu věříme a proč to považujeme za pravdivé.

Mnozí jsou zmateni tradičním křesťanským učením o sexualitě. Takovým nabízíme vlídnou radu. Za prvé: snažte se seznámit s Kristovou výzvou a příslibem, lépe ho poznat prostřednictvím Písma a v modlitbě, prostřednictvím liturgie a studia celého učení církve, ne jen jakýchsi útržků. Podílejte se na životě církve. Obzor otázek, s nimiž se vydáte na cestu, se tak rozšíří, stejně jako vaše mysl a srdce. Za druhé, zvažte omezení čistě světských debat o sexualitě. Je třeba je obohatit. Potřebujeme odpovídající pojmy, abychom mohli o těchto důležitých věcech hovořit. Bude pro nás cenným přínosem, pokud obnovíme svátostnou povahu sexuality v Božím plánu, krásu křesťanské čistoty

a radost z přátelství, která nám umožní vidět, že velkou, osvobozující intimitu lze nalézt i v nesexuálních vztazích.

Smyslem církevního učení není omezovat lásku, ale umožňovat ji. *Katechismus katolické církve* z roku 1992 na konci předmluvy opakuje pasáž z *Římského katechismu* z roku 1566: „Veškerá podstata nauky a vyučování musí být zaměřena na lásku, která nikdy nebude mít konce. Ať se již vysvětlují pravdy víry či důvody naděje, nebo povinnosti mravního jednání, vždy a ve všem je třeba zdůraznit lásku našeho Pána, aby tak všichni pochopili, že výkon dokonalé křesťanské ctnosti může vyplynout jen z lásky, stejně jako na druhé straně má v lásce svůj poslední cíl“ (*Katechismus katolické církve*, č. 25; srov. *Římský katechismus*, předmluva 10; srov. 1K 13,8).

Touto láskou byl stvořen svět, utvořena naše přirozenost. Tato láska se projevila v Kristově příkladu, učení, spásném umučení a smrti. Prokázala se v jeho slavném vzkříšení, které budeme s radostí slavit během padesáti velikonočních dnů. Kéž naše katolické společenství, tak mnohotvárné a pestré, vydává svědectví o této lásce v pravdě.

Czesław Kozon, Kodaň, předseda
Anders kardinál Arborelius, Stockholm
Peter Bürcher, Reykjavík
Bernt Eidsvig, Oslo
Berislav Grgić, Tromsø
Marco Pasinato, Helsinky
David Tencer, Reykjavík
Erik Varden, Trondheim

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

KULT KLIMATICKÉ APOKALYPSY

Zelení aktivisté se neřídí vědou, nýbrž propagují biblickou obrazotvornost

Opět tu máme konec světa. Nejnovější zpráva Mezivládního panelu pro klimatickou změnu (IPCC), zveřejněná v březnu tohoto roku, vyvolala v médiích i jinde typicky apokalyptickou odezvu. „Je to naše poslední šance omezit globální oteplování, než se škody způsobené změnou klimatu stanou nezvratnými,“ hlásal jeden titulěk. „Jednejme hned, jinak bude příliš pozdě,“ zněl odměřený výrok v deníku *The Guardian*. Stejně tak dobře tam mohli napsat: „Čiňte pokání, hříšníci, konec je blízko.“

Tento posun k bezmála náboženské rétorice vůbec není ojedinělý. V běžných informacích a aktivismu v souvislosti se změnou klimatu teď převládají apokalyptické obrazy. V jádru propagandy hnutí *Extinction Rebellion* (XR) a jeho odnože *Just Stop Oil* je přesvědčení, že v příštím století nebo i dřív čeká lidstvo možné vyhynutí. Aktivisté v poskytovaných interview a stále častěji také během různých soudních procesů projevují znepokojení a zlobu nad nezájmem veřejnosti. *Čas běží, varují zoufale.*

Apokalyptický ráz většiny současného ekologického úsilí není pouhý rétorický ohňostroj. Zdá se, že tvoří vnitřní strukturu myšlení a postojů aktivistů. Abychom pochopili, proč se zdá, že apokalyptické uvažování tak silně rezonuje s nekompromisními environmentalisty, stojí za to se podívat na dávný, vpravdě biblický, původ tohoto myšlení – kdy se představy o odplatě a příslib vykoupeného světa objevily poprvé.

Apokalypsa tehdy

Apokalypsa dnes bývá chápána jako smrtelně násilná událost, jako například katastrofální globální oteplení. Tak tomu ale nebylo vždy. Apokalypsa původně znamenala zjevení, prorocství o neznámých věcech či událostech, které se někomu ukázaly ve snech, viděních nebo prostřednictvím andělů. Víra ve zjevení, v soudný den a v následné Boží království je staršího data než Kristovo vtěle-

Čas běží, varují zoufale. Foto: Tobias Rademacher / unsplash

ní a lze ji najít v perské, řecké a římské literatuře i v židovských a křesťanských textech. Tato trojice konečných událostí – zjevení, soudný den a následné Boží království – byla údajnou odpovědí na hříchy lidstva.

V poslední knize Nového zákona, označované jako Zjevení Janovo, se apokalypsa ukazuje prorokovi. Vidí Boží odplatu hříšnému, umírajícímu světu. Boží hněv vrcholil v Harmagedonu, v konečné bitvě mezi dobrem a zlem.

Tato kniha je samozřejmě plná symbolů. Jsou tu však i stopy skutečného

světa. Například slovo Harmagedon je nejspíš odvozeno z názvu starověkého města Megida, dávného bojiště v nížině v severním Izraeli. Není to náhodné – jde o součást určujícího politického kontextu Zjevení. Zhruba od roku 730 př. Kr. Izraelci prožívali stovky let syrské, perské, řecké a římské okupace. Po staletí se proti tomu také bránili. Ježíš v podstatě strávil většinu svého života v dějišti jednoho z nejurputnějších partyzánských povstání. A právě v kontextu tohoto strašlivého zápasu vzkvétala apokalyptická obrazotvornost.

„Kult mstivého mesiáše,“ psal novozákonní badatel Bart Ehrman, „vycházel ze skutečného boje proti římskému kolonialismu.“ Stovky let před Kristem začali Izraelci doufat a věřit, že přijde mesiáš a tyto kolonizátory zničí. Kristus byl jen jedním z řady mesiášů a ne vždy prosazoval nastavování druhé tváře – v Lukášově evangeliu Kristus říká: „...kdo nemá, prodej plášť a kup si meč.“

Flavius Josephus, římsko-židovský historik a vojevůdce z 1. století, dokonce tvrdil, že Ježíš byl jedním z pěti židovských vzbouřenců, kteří žili mezi roky 40 př. Kr. a 73 po Kr. Zapojil se do první židovsko-římské války (66–73 po Kr.), která skončila zničením Jeruzaléma a podle Josepha zavražděním až milionu Židů a zotročením téměř sta tisíc dalších.

Porážka Židů se časově kryje s dokončením nejstarších evangelií, počínaje Markovým. Podle antropologa Marvina Harrise římské vítězství podnítilo první křesťany k popírání toho, že jejich kult vzešel z „židovské víry v mesiáše, který svrhne římskou říši.“¹ Ježíš byl tedy nově předkládán jako pacifista a spisy křesťanského konvertity a římského občana Pavla přispěly k zamlžení židovských mesiášských kořenů Ježíšova hnutí.

Ve Zjevení však tento mesiášský původ jasně přetrvává. Poslední knihu Nového zákona lze číst jako fantasy o odplatě – jako smyšlenou pomstu za katastrofální porážku, kterou Izraelci utrhli od Římanů. „Když Beránek rozlomil pátou pečeti,“ píše se ve Zjevení 6,9, „spatřil jsem pod oltářem ty, kdo byli zabiti pro slovo Boží a pro svědectví, které vydali. A křičeli velikým hlasem: ‚Kdy už, Pane svatý a věrný, vykonáš soud a za naši krev potrestáš ty, kdo bydlí na zemi?‘“

S tím, jak se šířilo křesťanství, se šířily i představy o apokalypse – v Koránu a hadíthu pronikly i do islámu. Velký křesťanský myslitel sv. Augustin (354–430) rozvinul apokalyptické téma, když vypočítal, že konec světa nastane zhruba 300 let po jeho smrti. Biskupové, mniši, mystici a papež pak formulovali další předpovědi. Ve středověku měl Kristův

Žák Hieronyma Bosche: Anděl vede duši do pekla (16. st.)

druhý příchod už tisíc let zpoždění, a tak se některé křesťanské skupiny rozhodly, že ho vyvolají. I to byl jeden z popudů, které vedly k systematickému násilí křížáků.

Zezelenání apokalypsy

Apokalyptismus se možná vyvinul spolu s náboženstvím a zejména s křesťanstvím. Mezi určitými částmi společnostmi však jako způsob myšlení přetrvál i tehdy, když vliv křesťanství zeslábl. S tím, jak se společnosti staly sekulárnějšími, se v podstatě sekularizovalo i apokalyptické uvažování.

Dnes to vidíme především v případě environmentalismu. Právě tam totiž apokalyptické projekce a předpovědi zdománěly nejvíc. Zelené hnutí sdílí se svým biblickým předchůdcem představu o dnech soudu, kdy zlí dojdou odplaty, a sen o vykoupeném světě. Mezi biblickou apokalypsou a její zelenou obdobou je však zásadní rozdíl. Ti, kdo dnes mají být souzeni, tvoří část hříšného lidstva. Ne, jde o *veškeré* lidstvo. A vykoupený svět, o kterém sní klimatičtí aktivisté, není Boží království, zaslibované v dřívějších apokalyptických příbězích. Je to naopak království přírody, které stojí v jasném protikladu vůči lidem. Zelený konec světa tedy představuje značně antihumánní apokalypsu.

V čele závodů ve zbrojení v katastro-

fických proroctvích stojí hnutí *Extinction Rebellion*. Každá jeho webová stránka specifikuje rozsah klimatické krize a její údajný hrozný dopad na vývoj lidstva. Zánik, na který poukazuje název tohoto hnutí, se netýká jen divoké přírody, ale i samotného lidstva. Aktivisté tvrdí, že nás od vyhynutí dělí jediná generace.

Jde tu o doslova beznadějně krédo. XR a jeho apokalyptické ražení nejeví zájem o změnu klimatu jako o praktickou výzvu – jako o něco, co lze řešit vývojem technologií a materiálů, jak se environmentální problémy odstraňovaly v minulosti. Místo toho vidí klimatickou změnu jako formu nutného trestu. Jak v jednom svém blogu píše spoluzakladatel XR Roger Hallam, členové XR musí „pochopit, že vykoupení přichází jen skrze utrpení a že jediný čestný způsob života je podstoupit toto utrpení ve víře, že z něho bude možné přejít na druhou stranu, do stavu milosti“.

Jak tato slova ukazují, XR je v podstatě apokalyptická sekta. Proto jeho propaganda obsahuje víc než jen stopy knihy Zjevení. Jedno video XR z roku 2021 nese název *Rady mladým lidem tváří v tvář vyhlazení*. Jeden Hallamův příspěvek na blogu začíná slovy: „V těchto Posledních časech...“ Jiný volá: „Až když si v tomto čase úplného zničení přiznáme naprostou bídu svých duší, vykročíme na cestu, na niž budeme moci být bez ohledu na

1 Marvin Harris, *Cows, Pigs, Wars and Witches*, Random House, 1974.

Fridays for Future: Pochod za klima. Foto: Mika Baumeister / unsplash

výsledek hrdí. “To nejsou slova politického bojovníka. Jsou to slova samozvaného proroka.

Změna klimatu představuje pro lidstvo výzvu. Zelený apokalyptismus však nikomu nepomáhá. Vyvolává paniku u těch, kdo mu věří, zvláště mezi mladými lidmi. Ti pak vnímají jako svůj úkol všechny nás probudit, otevřít nám oči pro to, co sami vidí, a zjevit blížící se Harmagedon. Pokud jde o ně, tato spravedlivá mise má přednost před vším ostatním. Vrcholí to potom nedomyšlenými, bezhlavými akcemi, jako když aktivisté lezli na dálniční návěstidla, aby zastavili provoz. Prostě nás musí přimět k tomu, abychom uviděli pomýlenost svého jednání. A pokud ji neuvidíme, zasloužíme si trest, který jistě přijde.

Hallamovo kvazináboženské komanďování je neúprosné. Z jeho pohledu není jiná možnost než činit pokání – tedy snažit se svrhnout vládu a zastavit moderní život. To byla apokalyptická strategie dnes již zaniklé politické strany Burning Pink. „Cokoli menšího než toto je mávání ctností a pózování,“ napsal v roce 2021 ve svém blogu, kde také kritizoval „reformistické elity“ za jejich „spoluvinu... na masové vraždě“.

Horlivý, bezhlavý aktivismus, který takové uvažování prosazuje, je špatný už sám o sobě. Druhý následek tohoto environmentalistického apokalyptismu

je zřejmě ještě ničivější. Líčení lidských dějin a úspěchů lidstva jako v podstatě hříšných a ohavných může lidi pouze demoralizovat. Přispívá to k širšímu společenskému pesimismu, který podřívá jakékoli vyhlídky na pozitivní změnu ve společnosti.

Je to vidět na tom, jak teď politici hlavního proudu ve snaze vylepšit si své zelené renomé kritizují průmyslovou revoluci. Na Konferenci OSN o změně klimatu v Glasgowě roku 2021 tehdejší britský premiér Boris Johnson prohlásil, že prvními pachatelí klimatického hříchu byli britští novátoři během průmyslové revoluce – a že Glasgow byl zdrojem klimatické krize. „Právě zde, v Glasgowě před 250 lety vymyslel James Watt stroj poháněný párou, která se vyráběla spalováním uhlí,“ řekl Johnson. „A ano, přátelé, přivedli jsme vás přímo na místo, kde se zrodil nástroj zkázy.“ Takto se rozhodl popsat vynález (parní stroj), který proměnil k lepšímu život milionů lidí – jako zdroj naší blížící se záhuby.

Není divu, že někteří ekologičtí radikálové tvrdí, že by Británie měla za průmyslovou revoluci platit odškodné, ačkoli šlo o obrovský skok vpřed nejen pro Brity, ale pro lidstvo po celém světě. Radikální i elitní křídlo zelených politiků se drží apokalyptického narativu, který požaduje absolutní rozchod s minulostí – protože je chápána jako příliš hříšná.

Vzhledem k tomuto očerňování úspěchů lidstva nepřekvapuje, že aktivistické hnutí *Just Stop Oil* bez zábran útočí na všeobecně uznávaná umělecká díla, počínaje renesančními malíři, jako byl Vermeer, až po modernistické velikány jako van Gogh. Podle těchto ekologických horlivců je vše, čeho dosáhli lidé, v neúprosném světle nadcházejícího soudného dne bezcenné.

Zdá se, že podobně jako apokalyptické představy v biblických dobách hraje zelená apokalypsa opět roli snu o odplatě. Už to však není sen utlačovaného národa, který přeje újmu svým utlačovatelům, nýbrž sen o odplatě menšiny aktivistů, kteří přejí škodu lidstvu – za to, že s nimi nesouhlasí, že nevnímají svou hříšnost a nečiní pokání.

Když to shrneme, zelený apokalyptismus je silně antihumánní narativ. Líčením úspěchů lidstva jako hříšných nás připravuje o řadu z našich zdrojů síly a naděje. Proto je nutné mu vzdorovat. Měli bychom se dívat kolem sebe a také přes rameno na nesmírnou vynalézavost a důvtip, které lidé v minulosti projevovali a projevují i dnes. Dosahujeme pokroku ve všech oblastech lidského poznání, od energetiky přes lékařství, dopravu až po cesty do vesmíru. Příroda nikdy nebyla méně hrozná než dnes.

To vše by mělo dnešní zelený apokalyptismus a jím prosazovaný klimatický pesimismus zpochybňovat. A mělo by nám to připomínat, že budoucnost není předpovězena a že zprávy o našem bezprostředně hrozícím zániku jsou jako vždy značně přehnané.

Michael Crowley
Spiked

Přeložila Alena Švecová

Michael Crowley
spisovatel a dramatik

NOVÁ NETOLERANCE

Předmluva kardinála George Pella k nové knize Mary Eberstadtové
Adam and Eve After the Pill
(vyd. Ignatius)

Mary Eberstadtová hned na začátku své nové knihy konstatuje, že nový druh netolerance „dusí na Západě upřímnou diskusi“. A jak dále ve svém textu uvádí, tento nový druh netolerance úzce souvisí se sexuální revolucí. Na první poslech to nezní věrohodně. Sexuální revoluce znamenala konec represivního moralizování. Šlo o větší toleranci vůči sexuální svobodě jednotlivce. Šlo o zdravější, uvolněnější a méně zahanbující přístup k sexualitě obecně. A já vím, o čem mluvím. Byl jsem na konci šedesátých let u toho a počáteční fáze této revoluce jsem si náležitě užil.

Ale je zde háček, který autorka ve třetí kapitole přesvědčivě zkoumá. Nová nesnášenlivost ohledně sexu není náhoda nebo „přechodná obtíž, ale plnohodnotná, kvazináboženská víra, jež se má stát náhražkou křesťanství. Její dogmata vycházejí ze sexuální revoluce a zároveň jsou určena na její ochranu... [a jsou] zakořeněna v odmítnutí křesťanského morálního kodexu“. Ctnost, jako je skromnost, je tedy nejen vysmívána, ale i nenáviděna jako plevel v zahradě sexuální extáze. Celibát je buď nepochopitelný, nebo je považován za emocionálně ochromující. Normální heterosexualita nepřijemně zavání ustálenou lidskou přirozeností; přirozeností, která stanovuje jednu formu sexuálního chování jako normální a jiné jako špatné, nezdravé a destruktivní.

Kam to tedy vede? Chtěl bych se vrátit k autorčině poznámce o nové netoleranci, která „na Západě dusí upřímnou diskusi“. Obzvláště mě zaujalo slovo „dusí“. A důvod k tomu je prostý. Sociolog Bradford Wilcox z univerzity ve Virginii nedávno uvedl, že každá třetí vysokoškolská studentka nyní uvádí, že byla při nedávném pohlavním styku škrcena. Výzkumy ze Spojených států, Velké Británie a Německa ukazují, že škrcení je nyní mezi mladými dospělými při dob-

rovném sexu značně rozšířené a tato praktika je v nepoměrně vyšší míře provozována na ženách. Možná jsem příliš staromódní, ale nepřipadá mi, že by škrcení sexuálního partnera přispívalo k větší intimitě – nebo dokonce k obzvláště dobré zábavě.

Ale dává to určitý zvrácený smysl. Krásné věci, které byly zbaveny svého původního účelu a zneužity, se stávají nejprve otravnými, pak ošklivými a nakonec jedovatými. Markýz de Sade byl sice morální mrzák a veskrze odporná bytost, ale jeho touha po sexuálních úchylkách a násilí byla logickým vyústěním lidské sexuality bez zábran. Sex, zejména u mužů, má v sobě silný agresivní podtón. V biblickém slovníku je tato agrese vedlejším důsledkem pádu. Stát se zralým dospělým mužem namísto trubce, dravce nebo Petra Pana znamená zvládnout a přetvořit tuto agresi ve schopnost chránit a pečovat; dávat a přijímat intimitu v rámci dlouhodobého, cílevědomého vztahu.

V knize C. S. Lewise *Přípitek zkušeneho ďábla* konzumují ďáblové ztracené duše jako jakýsi koňak či elixír; peklo se v podstatě živí zatracenými dušemi, aby uspokojilo své *libido dominandi*, svou zvrácenou touhu ovládat. A něco podobného se děje v mnoha dnešních projevech sexuality. V sexu jde o vlastní já, o získání a užívání si toho, co sobecké já chce; o přijetí a konzumaci uspokojení z druhého sexuálně zapojeného, ale zcela cizího já. Biblický ideál „dvou, kteří se stanou jedním tělem“ – v čemkoli kromě pomíjivého okamžiku – rozhodně není v plánu. Ale opravdu podivnou věcí na sexuální revoluci po šedesáti letech – a nikdy bych tomu nevěřil, když mi bylo dvacet – je to, že frekvence sexu mezi mladými dospělými se ve skutečnosti razantně snížila. Ale i toto je logické. Je to důsledek únavy, nudy, strachu z námahy, strachu ze selhání, strachu z nemoci... a pandemie pornografie.

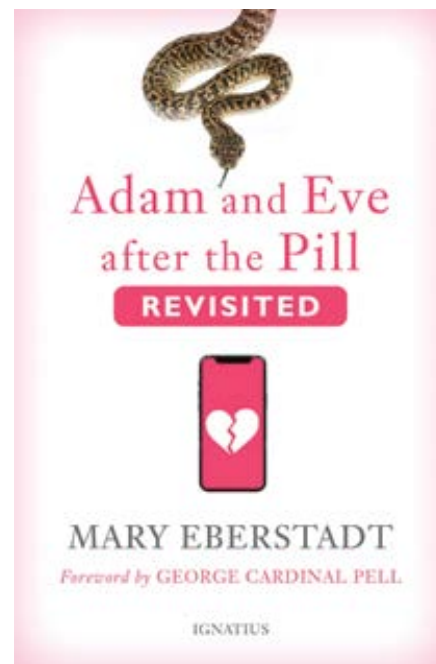

Foto: maryeberstadt.com

Autorčinu práci sleduji už řadu let a je prostě radost ji číst. Po přečtení knihy *Adam and Eve After the Pill, Revisited* skutečně pochopíte, jak a proč jsme se dostali do současného sexuálního močálu – a jaké to má důsledky nyní a jaké to přinese v budoucnu. Obzvláště silné jsou její kapitoly o úpadku rodiny a jeho dopadu na svobodu Západu spolu s kolapsem „odlehčeného“ křesťanství jako řešení našich problémů.

Dvě kapitoly mě však zasáhly velmi osobně

První z nich je kapitola 7, „*Zuřivost těch, kdo vyrůstali otce*“, původně publikovaná v časopise *First Things*. Jsem jedním ze čtyř dětí a narodil jsem se, když už rodiče byli starší. S otcem jsme si nikdy nebyli příliš blízcí. Měli jsme velmi odlišné zájmy. Ale vždycky tu byl; vždycky se o nás staral. Prožívali jsme skvělé rodinné dovolené a mou matku očividně miloval a podporoval. Věděl jsem,

Mistr Bertram: Bůh kárá Adama a Evu (1375–1383)

že na počátku jejich manželství bojoval s alkoholismem. Až ve svých dvaceti letech jsem se dozvěděl, že několik let před mým narozením jí byl také nevěrný. Mnohokrát jsem o tom přemýšlel, protože v našem rodinném stereotypu se neobjevovaly žádné důkazy o této nevěře. A vzal jsem si z toho několik ponaučení: Můj otec měl pokoru a odvahu činit pokání a změnit se a moje matka prokázala milosrdenství a odvahu odpustit mu a přijmout ho zpět. A oba měli dostatek lásky, aby překonali nevyhnutelné zranění, aby tyto rány zahojili a z celého srdce se věnovali svým dětem.

Otec, jak jsem ho znal, mě miloval navzdory našim rozdíům; byl vzorem odpovědnosti za svou rodinu; a miloval ženu, kterou si vzal – mou matku. Ať už se mezi nimi v minulosti stalo cokoli, byl jsem den za dnem svědkem příkladné manželské lásky. A toto svědectví manže-

la a otce, který se snaží dělat to nejlepší, určilo směr mého života. Absence otců a otcovských postav v naší současné kultuře je jednou z nejhorších daní sexuální revoluce. A jak Eberstadtová velmi přesvědčivě ukazuje, společenské důsledky jsou katastrofální.

Další kapitolou, kterou musím zmínit, je kapitola 10, „Prorocká moc *Humanae Vitae*“, která byla rovněž nejprve otištěna v časopise *First Things*. Otec Joseph Fessio, zakladatel nakladatelství Ignatius Press, je již více než čtyřicet let našim rodinným přítelem. Je také kmotrem naší dcery Molly. Během manželského soužití jsem se s manželkou Susann často přel kvůli přirozenému plánování rodiny, ve sporech jsem prohrával, a hledal jsem tudíž někoho, komu bych si mohl postěžovat. Tak jsem se jednou svěřil otcovi Joeovi a jeho odpověď zněla jednoduše: „Znám spoustu párů, které s přirozeným

plánováním rodiny nemají vůbec žádné problémy.“ Takže jsem si tím moc nepomohl. Přirozené plánování rodiny pro mě nikdy nebylo zábavné a po celá léta jsem ho považoval za velmi nepříjemnou věc.

Proč se tu však svěřuji s tak osobními detaily? Protože jsem se mýlil a církev měla pravdu. A jsem za to neskonale rád. *Humanae vitae* nutí manželské partnery, aby spolu znovu a znovu mluvili o nejintimnějších záležitostech jejich společného života. Časem se tento rozhovor stane velmi silným poutem přátelství a bránou k neustále se prohlubující intimitě. Lidé, kteří si myslí, že manželská romantika vyprchá po padesátce, by si měli nechat vyšetřit hlavu. Může – ale nevyprchá, pokud nikdy nepřestanete pěstovat lásku. Já už jsem to zažil, tak si to prosím vezměte k srdci: když je vám padesát nebo šedesát, jsou to skvělá léta. A není to špatné, ani když je vám sedmdesát. Ale snažit se sdělit to, co jsem právě řekl, lidem o třicet nebo čtyřicet let mladším, než jsem já, je jako šeptat skrz několikacentimetrové neprůstředné sklo. Mary Eberstadtová odvádí úžasnou práci, když ukazuje, proč *Humanae Vitae* v důsledku není břemenem. Když budete učení této encykliky žít vytrvale a s láskou, stane se darem zdravé sexuality a hluboce intimního uspokojení.

Proto si tuto novou knihu kupte. Přečtěte si ji. A nepůjčujte ji. Přimějte ostatní, aby si ji také koupili, protože spisovatelé jsou beze sporu chudá, utlačovaná a nedocenená stvoření. A potřebují peníze.

Francis X. Maier
First Things
Přeložil Pavel Štíčka

Francis X. Maier
spolupracovník *Ethics and Public Policy Center*

LEVICOVÝ TŘÍDNÍ BOJ

Viktor Orbán v komentáři k probíhajícím jednáním o kontraktu na dovoz plynu z Kataru zdůraznil, že hledání alternativního dodavatele z Ruska má snížit energetickou závislost země na Kremle. „Za poslední rok jsme viděli, že Katar je pro Evropu klíčovou zemí. Evropská ekonomika nahradila velkou část chybějícího ruského plynu díky LNG z Kataru, řekl premiér Orbán na okraj ekonomického fóra. Za účelem diverzifikace dodávek hodlá Budapešť mimo jiné zvýšit dovoz plynu z Ázerbájdžánu a přes terminál LNG na chorvatském ostrově Krk. Ale levicovní aktivisté budou stále volat: „Viktor Orbán, maďarský premiér, jako jediný z šéfů vlád v Evropské unii chce zrušit sankce uvalené na Rusko, neuznává zatykač na Vladimira Putina, neratifikovali přijetí Švédska do NATO, Ukrajina je podle něj finančně neexistující stát a hlásá do světa, že Maďarsko a Vatikán jsou jediné dva státy, které jsou pro mír,“ píše na *iRozhlas.cz*. Ruská federace přitom Maďarsko zařadila mezi nepřátelské země. Prostě, když nemáš rád, tak přidej, zdá se být pro mainstream zásadním pravidlem.

V Česku máme jiné starosti. Míra inflace za poslední oficiální spočítaný měsíc, kterým je duben 2023, je 12,7%. V únorové zprávě Ministerstva financí se dočteme, že „státní dluh České republiky se meziročně zvýšil o 429 miliard korun a na každého Čecha tak teoreticky připadá dluh 275 033 korun. Dostal se na rekordních 2,895 bilionu korun.“ Skutečně je tedy finančně náročný aktuální záměr ministra vnitra spočívající v likvidaci rodných čísel to, co nejvíce nyní potřebujeme?

Upozornění pro souvislosti hledající: nic takového v západní Evropě není normou. Údajně je však záměrem mít neutrální doklad. Dr. Václav Fejt, mikrobiolog a laboratorní imunolog, o tom nedávno jako praktik v medicíně řekl: „Neutrální

Z Poutě rodin a přátel Vlčího doupěte na Sv. Antoníně. Foto: Josef Polehňa / Člověk a Víra

identifikátor máme – je to číslo osobního dokladu. Něco takového ať funguje na úřadech, ve službách, ve smlouvách. Podle současné normy občanský průkaz obsahuje všechny namítané údaje i bez rodného čísla (a řadu jiných) ve formě přímo čitelné.“ Varuje před zásadními problémy zrušení rodného čísla pro systém ve zdravotnictví. Ale řekněme to, jak to je: za zrušením rodných čísel nevisí snaha o zlepšení systému, ale opět levicový třídní boj. Aktivisté zde bojují zdánlivě pro zrušení možné diskriminace, kterou je prý např. prozrazení věku, ale zdá se mi, že ještě silnější motivací je prozrazení pohlaví, poněvadž to už může být výhledově komplikované pro řadu osob, které se tu cítí takto a jindy onak.

Parodie na logiku nazvaná Istanbulská úmluva stále táhne zákonodárny kuloáry a lavicemi. V posledních týdnech se odehrálo několik různých slyšení a jednání, kulatých stolů a konferencí. Základní problém, který úmluva obsa-

huje, kterým je nejasná a nebezpečná kodifikace genderové ideologie, přináší i to, o čem se teď v těchto kruzích též mluví – potlačení svobody slova. To vše pod pochybnou rouškou snah chránit ženy před násilím (principiálně proti tomu žádná, samozřejmě). Jedna anekdota tímto směrem říká, že je to sporné, poněvadž po přijetí úmluvy se sice mají chránit ženy, ale jak je rozpoznáme?

Je toho hodně, nač je třeba dávat pozor. Ostatně, i na půdě výhradně katolické, myslím tím nyní Katolickou teologickou fakultu UK v Praze, se pozve – a nebojme se to říci – ultralevicová a zásadně proticírkevně naladěná organizace Konsent, která mimo jinak vcelku bohulibý cíl, kterým je prevence sexuálního násilí (ale víme, že vždy záleží na tom, jak se co dělá, že), velmi nebezpečným způsobem prosazuje radikální formy sexuální výchovy do škol.

–zd–